אישים באגרות הראי"ה

הרב יעקב חי זריהן, טבריה

דיין ואב בית הדין בטבריה, ראש ישיבת "כתר תורה" · תרכ"ט–תשי"ג (1869–1953)

3 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב יעקב חי זריהן נולד בסיוון תרכ"ט (1869) בטבריה. למד אצל הרב דוד עבו ואצל רבנים נוספים, ובשנת תר"ס ייסד בטבריה את ישיבת "כתר תורה". בשנת תרע"ד (1914) נתמנה לדיין בטבריה, ובשנת תרפ"ט (1929) לאב בית הדין, ובתפקיד זה כיהן עד פטירתו בשנת תשי"ג (1953). מאהבתו לארץ ישראל סירב לצאת לחוץ לארץ לאסוף כספים.

הרב קוק על הרב יעקב חי זריהן

כבר בשנת תרע"ג הרב קוק שולח לו, יחד עם רבני הספרדים בטבריה, "ברכה מיוחדת באה"ר" (כרך ב', אגרת תק). בשנים שאחרי המלחמה התכתבו השניים על ספר "אורות" (ראו בפרשת הפולמוס על ספר "אורות"). הרב קוק מודה לו על דבריו החמים על הספר, "לרומם את דגל הקדש דגל ירושלים" (כרך ד', אגרת אסה; ראו בפרשת "דגל ירושלים"), ומשיב לשאלתו על "ענין הגבורה שבאורות": לפי קדושתה של כנסת ישראל הכול קדוש, ושמשון, "שנשתבח בגבורת גופו", היה קדוש ה' (כרך ד', אגרת אעח).

האגרות

כרך ב', אגרת תק: אל הרב משה קליערס ורבני הספרדים בטבריה, עם ברכה מיוחדת לרב זריהן ותשובה קצרה על ספר ששאל עליו.

"מיודעי ומכירי הרב הגאון מוהר"י זריהן שליט"א, ברכה מיוחדת באה"ר"

כרך ד', אגרת אסה: תודה על דבריו על ספר "אורות", ועל ההסכמה לספר של הרב יעקב בירדוגו.

"לרומם את דגל הקדש דגל ירושלים"

כרך ד', אגרת אעח: תשובה לשאלתו על "ענין הגבורה שבאורות": לפי קדושתה של כנסת ישראל הכול קדוש, והראיה משמשון.

"ושמשון שנשתבח בגבורת גופו, הוא קדוש ד'"

ראו גם

הפרשה: הפולמוס על ספר "אורות". (לפרשה)

תולדות הרב יעקב חי זריהן. ("רבי יעקב חי זריהן", המכלול)

נוסח האגרות

3 האגרות שבהן נזכר הרב יעקב חי זריהן, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תק

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ' שבט תרע"ג - יפו **נמען:** הרב משה קליערס ורבני הספרדים בטבריה

בעניין חלוקת הנדבות מיפו לנצרכי טבריה: אם הספרדים מסכימים, גם האשכנזים מסכימים שהכול יחולק שווה בשווה, בלי הבדל עדות. 'האחווה והשלום... גדולה מכל הקפידות של דקדוקי כספים'. בהערה לרב זריהן: אינו מכיר ספר 'חוכמתא רבתא דשמואל'.

עיקרי הדברים

- חלוקה שווה בין ספרדים לאשכנזים.
- אחווה מעל דקדוקי כספים.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ' שבט תרע"ג[4]

לכבוד ידי"נ[5] הרבנים הגאונים, מאורי אור בתורה וביראת ד' טהורה.

כקש"ת[6] מוהר"ר[7] משה קליערס שליט"א[8], הגאב"ד[9] דכללות אשכנזים דעה"ק[10] טבריא ת"ו, וחו"ר[11] כללות הספרדים יצ"ו[12], לכולם עתרת ברכה ושלו'[13], ולמאן דחזי לי,

ביחוד, מיודעי ומכירי הרב הגאון מוהר"י[14] זריהן שליט"א, ברכה מיוחדת באה"ר[15].

אחדשה"ט[16] באה"ר,

בדבר שני כתובים הבאים כאחד מכתבי קדשם ע"ד[17] חילוק הנדבות דפעה"ק[18] ת"ו בין הנצרכים שבקהילות הספרדים והאשכנזים. דעתי העני' מסכמת, שאם מצד הספרדים אין מניעה שכל המקובץ יחולק שוה בשוה, לפי הסכמת נבררים משני הצדדים, ובלא קפידא על הכרעת המנדבים בריבויים, בלא הפרש בין אשכנזים לספרדים, גם דעתנו מסכמת לזה, שמצד כללות האשכנזים לא תהי'[19] בזה שום קפידא. והאחוה והשלו'[20] הכללי, וההוראה המעשית שהננו כולנו אחים בני אב אחד אבינו שבשמים ב"ה היא גדולה מכל הקפידות של דקדוקי כספים ודומיהן, והשי"ת[21] ישפת שלו'[22] רב על עמו ועל יראיו וחושבי שמו, ויאושרו כולם בארץ חמדה לאורך ימים טובים, ונזכה מהרה לאור גאולה ותשועת עולמים, כנה"ר[23] ונפש קשור באהבתם ודוש"ת[24] באה"ר,

הק' אברהם יצחק ה"ק

לכי[25] הה"ג[26] ר"י זריהן נ"י[27],

ס' "חוכמתא רבתא דשמואל" לא ראיתי, ואולי כונתו ע"ס[28] "חוכמתא רבתא דשלמה" או על "ברייתא דשמואל הקטן". ויברר נא כת"ר[29] דבריו בטובו.

ידי"ע הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו
7. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. הגאב"ד - הגאון אב בית דין
10. דעה"ק - דעיר הקודש
11. וחו"ר - וחכמים ורבנים
12. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
13. ושלו' - ושלום
14. מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
15. באה"ר - באהבה רבה
16. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
17. ע"ד - על דבר
18. דפעה"ק - דפה עיר הקודש
19. תהי' - תהיה
20. והשלו' - והשלום
21. והשי"ת - והשם יתברך
22. שלו' - שלום
23. כנה"ר - כנפשו הרמה
24. ודוש"ת - ודורש שלומו ותורתו
25. לכ' - לכבוד
26. ההי"ג - הרב הגאון
27. נ"י - נרו יאיר
28. ע"ס - על ספר
29. כת"ר - כבוד תורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אסה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח תשרי תרפ"א **נמען:** הרב יעקב חי זריהן, טבריה

הרב קוק מתנצל על עיכוב ההסכמה לספר הרב י' בירדוגו. הרב קוק מודה על דבריו לחיזוק 'אורות', לרומם את 'דגל ירושלים' ולהצמיח גאולה 'בתשובה עילאה'.

עיקרי הדברים

- הסכמה לספר.
- תודה על חיזוק 'אורות'.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. יום ל"ח לחדש תשרי תרפ"א[2]

לכבוד ידי"נ[3], הרב הגאון המפורסם, אוצר נחמד מלא תו"י[4] טהורה. מוה-ר יעקב חי זריהן שליט"א[5],

רב בעה"ק[6] טבריא תובב"א[7] אחדשה"ט[8] באה"ר[9] יסלח כתר"ה[10] חביבי שליט"א על עכוב דברי על מכתבו הנחמד והיקר, וע"ד[11] ההסכמה של הספר מהגר"י[12] בירדוגו זצ"ל[13], כי רבו הטרדות והמניעות שגרמנו ככה עכובא, וכעת ג"כ[14] לקצר אני צריך, ותודתי נתונה לכת"ר[15] חביבי ע"ד[16] היקרים והקדושים באמוץ דברי-קדש, אשר עם הספר אורות. לרומם את דגל הקדש דגל ירושלים, בעם ה' הגוי כלו, להצמיח קרן וקרבת גאולה, ברוח ה' על עמו ונחלתו, בתשובה עילאה, מיראת-הרוממות, רוממות צור ישענו, ב"ה, ואהבת עולם אהבת-אמת אשר בלב עם סגולה למקור-חייו, עזרו ומגינו, בורא קצות הארץ, ונוטה שמים לבדו, אוזר ישראל בגבורה ועוטרו בתפארה.

והי'[17] זה שלו'[18] כנה"ר[19] ונפש ידי"ע[20] דוש"ת[21] באה"ר

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"א - השנה תרפ"א (1920/1921)
3. ידי"נ - ידיד נפשי
4. תו"י - תורה ויראה
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. בעה"ק - בעיר הקודש
7. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן
8. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
9. באה"ר - באהבה רבה
10. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
11. וע"ד - ועל דבר
12. מהגר"י - מ + הגר"י: הגאון רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
13. זצ"ל - זכר צדיק לברכה

14. ג"כ - גם כן
15. לכת"ר - לכבוד תורתו
16. ע"ד - על דבר
17. והי' - והיה
18. שלו' - שלום
19. כנה"ר - כנפשו הרמה
20. ידי"ע - ידידו עוז
21. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אעח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב טבת תרפ"א - ירושלים **נמען:** הרב יעקב חי זריהן, טבריה

על 'הגבורה' שב'אורות': לפי קדושת כנסת ישראל הכול קדוש. שמשון, שנשתבח בגבורת גופו, הוא 'קדוש ה'". באחרית הימים תתעורר הגבורה הגופנית, ועל עובדי ה' לזכור את יסודה הפנימי. כפיר האריות של שמשון כנגד הארי שהכה בניהו בן יהוידע, שעבודתו הייתה גבורה פנימית של קדושה; שורשי הנשמות אחוזים זה בזה.

עיקרי הדברים

- הגבורה ב'אורות'.
- שמשון ובניהו.
- גבורה גופנית ופנימית.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. עה"ק[2] ירושלים תובב"א[3] י"ב טבת תרפ"א[4] שוי"ר[5]

לכ'[6] רב רחימאי הרב הגאון המפורסם אוצר יקר ונחמד בתו"י[7] וכלי חמדה מוהר"י[8] זריהן שליט"א[9].

רב בעי"ק[10] טבריא אחדשה"ט[11] באה"ר[12] זה כשבועות ימים שהופיע לעיני מכתב קודש דהדר"ג[13] ומרב הטרדא נתאחרה התשובה ועמו הס"ח בטובו הגדול. ישעיה מ"ו י"ג. על ענין הגבורה שבאורות, הדברים מבוארים שלפי קדושתה של כנסת-ישראל, הכל הוא קדוש ונשגב לאין חקר. ושמשון שנשתבח בגבורת גופו, הוא קדוש ד' ודן את ישראל לאביהם שבשמים ונקרא ע"ש[14] של הקב"ה[15]. ומתוך הצורך הגדול של התגברות הקדושה בעולם באחרית הימים ע"י[16] כנס"י[17], מוכרחת גם הגבורה הגופנית להתעורר ברב כח. ועל עובדי ד' באמת. החובה מוטלת לזכר את היסוד הפנימי של הגבורה בגבורה קדושה ברוחניות. וכפיר האריות ששסע שמשון, הוא מכוון נגד הארי שהכה בניהו בן יהוידע האיש החי, שהיתה כל עבודתו גבורה פנימית של קדושה ביחודי קדש נשגבים ונוראים מאד, שלא הניח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני וכשם שהעבודה הפנימית של קדושי עליון שבדורות כולם היא נמשכת מהשפעת קדושתו של בניהו ב"י[18] כן כל העבודה של התגברות הגבורה הגופנית בכללות כנס"י. היא נמשכת מקדושת נזיר אלקים שמשון הגבור ע"ה[19]. וכשם ששרשי הנשמות הללו הם אחוזים זה בזה, כן כל פרטי הענפים ג"כ[20] אחוזים הם זה בזה, אקוה שדברי מספיקים לחכם לב ככתר"ה[21] שי'[22], והירידות והסיתומים הם בודאי מעובים מאד בחיצוניות הגבורה הנמשכת מיסוד הארתו של שמשון, ממה שהם בפנימיות מצד הארתו של בניהו ב"י, והקריאה כולה כך הולכת, והנפשות כך מסתעפות.

והנני מוכרח לקצר, ואו"ש[23] וברכה כנה"ר[24] ונפש ידי"ע[25] דוש"ת[26] באה"ר[27], הק'[28] איה"ק[29]

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש

3. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן
4. תרפ"א - השנה תרפ"א (1920/1921)
5. שוי"ר - שלום וישע רב
6. לכ' - לכבוד
7. בתו"י - בתורה ויראה
8. מוהר"י - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות י (כגון יעקב / יצחק / יוסף / יהודה / ישראל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. בעיה"ק - בעיר הקודש
11. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
12. באה"ר - באהבה רבה
13. דהדר"ג - דהדרת גאונו
14. ע"ש - עיין שם
15. הקב"ה - הקדוש ברוך הוא
16. ע"י - על ידי
17. כנס"י - כנסת ישראל
18. ב"י - בני ישראל
19. ע"ה - עליו השלום
20. ג"כ - גם כן
21. ככתר"ה - ככבוד תורתו רום הדרתו
22. שי' - שיחיה
23. ואו"ש - ואומר שלום
24. כנה"ר - כנפשו הרמה
25. ידי"ע - ידידו עוז
26. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
27. באה"ר - באהבה רבה
28. הק' - הקטן
29. איה"ק - אברהם יצחק הכהן קוק (חתימת הרב)